

prisopiham na obširni trg, ki se razprostira pred njo, in raz kateri je prelep razgled na mesto, barkostajo, kolodvor, Miramare itd., našel sem ondi svoja tovariša čast. gosp. župnika Peterlina in posestnika Šmida. O družih romarjih ni bilo sledu. Uže smo skoraj mislili, da z napovedano zahvalnico gotovo ne bo veliko ali pa nič; pa, glej: ko se približa 4. ura, jeli so dohajati po vseh ulicah romarji, kakor bi bili lezli iz tal. Le gredé nas je bilo zbranih cele trume, in ko se oglasé vabijoči zvonovi, podali smo se v znotranje prostore stare petladijne stolnice, na kateri ni videti na prvi hip nobene posebnosti. Po značaji italijanskih cerkva nadomestuje jej obok koj streha, s čimur se ne sprijazni ravno lahko tujčevo, tacega krova nevajeno oko. Vendar se pa stolnici, v kateri počivajo telesni ostanki njenega patrona sv. Justa, neka častitljivost kratko malo odrekati ne more.

Slovesno zahvalno večernico opravljal je pri stranskem altari, kjer se shranjuje presveto Rešnje Telo, v rutenskem obredu in z obilno asistenco prečastni gosp. monsignor Stojalowski, ki je imel do zbranih romarjev tudi kratek govor v svojem jeziku. Petje bilo je tudi le narodno, vsкупno, katerega je spremljal z orgljami neki še precéj mladi soromar — Poljak.

Ko smo po skončani Božji službi zapuščali stolno cerkev, stal je gospod monsignor Stojalowski uže zunaj njenega praga, ter nam je naznanil, da je onim, ki želijo obiskati Benetke, dovoljena na polovico znižana prevoznja. Ne vem, se je li bil kdo poslužil te ponudbe; izmed nas Slovencev menda nihče ne, ampak vsak je bil zadovoljen, da se je zamogel podati proti domu. Ker nam je bil gosp. monsignor ob enem povedal, da zvečer proti 8. uri odpeljal nas bo vlak iz Trsta proti Ljubljani in v osrčje Avstrije, smo do malega vsi sklenili, da takrat odrinemo. Hitro smo se na to zopet razšli vsak na svojo stran. Nas več Slovencev podalo se je proti prelepi novi kapucinski cerkvi, katero smo si ogledali in obiskali tudi grobno kapelico slavnega našega rajnega rojaka dr. Jerneja Legata, bivšega škofa tržaškega, čegar mrtvo truplo ondi počiva. — Doprsni kip iz belega marmelja, ki je postavljen ob epistelski strani kapeličnega altarja na kamnitem stebri, kazal nam je njegovo po naravi posneto obličje. Vošili smo slavnemu pokojniku večni mir in rajsko luč.

Spred kapucinske cerkve je prelep razgled na obširno mesto, barkostajo, kolodvor proti Miramaru; posebno prijetno pa je videti gričnato ozadje in općinsko višino, po kateri je nasejanih v nepopisljivi mičnosti med vinogradi in perivoji neštevilno víl (gradičev) in poletnih stanovališč (kampánij) bogatih Trstinov. Radi bi bili obiskali tudi še nekdanjo jezuitsko (zdaj farno) cerkev, ki bo s svojo lepoto pričala dotlej, dokler bo stala, kaki mojstri so bili ti redovniki v zidanji cerkvá; al ležalo nam je to svetišče preveč v stran. Podali smo se toraj po strmém klancu in umetno izpeljanih kamnitih stopnicah dol v mesto, in ogledali si ga še nekoliko. (Dalje prih.)

Politične stvari.

Govor mestnega svetovalca g. J. Nabergoja v seji mestnega zbora tržaškega

18. dne meseca decembra.

Čudim se predlogu mestne delegacije, naj se vrne peticija za slovenske ljudske šole, katero je podpisalo nad 1400 slovanskih očetov in predložilo zboru polit.

društvo „Edinost“ prvemu na prošnji podpisanemu. — Ako zbor sprejme ta predlog, postopa nepostavno in ob enem žali narodni čut Slovencev, ki bi po postavi in naravi morali v Trstu uživati prav enake pravice, kakor Italijani.

Nadejam se toraj, da bode slavni zbor krenol drugo bolj pravično in pametno pot in sprejme predlog, katerega nameravam jaz staviti kasneje. Ako se postavimo na stališče liberalizma, s katerim se ponaša velika večina te zbornice, ako na drugo stran v poštev jemljemo patrijotizem, katerega pač vsa zbornica pri vsaki priliki povdarja, čuditi se moramo, da se je našla med nami oseba, ki zavrača tako pravične zahteve, kakor je ona, naj se napravi za slovensko prebivalstvo v Trstu par slovanskih ljudskih šol.

Liberalno načelo, katero spoznavate Vi, dragi gospodje, kakor to vedno povdarjate, protivi se odrekanju tako pravične zahteve; to načelo ima za posledico največjo toleranco toliko gledé vere, kolikor gledé narodnosti, katero dandanes vsi skoraj še bolj trdé, nego vero. Zato skoraj ni misliti, da bo slavni zbor glasoval za predlog, ki v oči bíje načelom svobode in tolerance.

Vi gospodje večkrat povdarjate, da je Trst italijansko mesto, zarad tega pravite, treba je strogo paziti, da se Trstu ohrani italijanski značaj. A gledé tega, da je slovanski narod tukaj prav tako domač, kakor italijanski in da ni še popolnem dokazano, kateri obeh narodov se je poprej naselil na tukajšnjih obalah jadranskega morja (poslanci levece godrnjajo), dalje gledé resnice, da so Slovenci in Italijani te dežele od nekdanj vezani drugi na druge, in naposled gledé tega, da po natornem zakonu noben narod ne sme biti suženj družemu narodu, gledé vsega tega mislim, da Slovenci imajo v Trstu in okolici enake pravice, kakor Italijani, in kedor bi jim hotel zanikavati sredstva za razvitek po svoje, ta bi s tem oznanjeval absolutno, kruto zatiranje manjšine po večini, ali še boljše tiranstvo onega, ki je slučajno pa krivično na vlasti.

Ako Vi gospodje kaj tacega storite, s tem jasno opravičujete germanizacijo, katera je bila v tej dvorani čestokrat odbita z največjo indignacijo. Kdor hoče pravico, ta mora biti sam pravičen, posebno pa tam, kjer gre za narodna in človečanska vprašanja.

Jaz menim, da je pač mogoče, da mi večina naloži kako materijalno breme, davke, doklade itd., ali kako administrativno naredbo, a nikoli mi ta večina ne more natvezati narodnosti in vere. Kaj bi rekli posebno gospodje od levece, ako bi kdo tukaj predlagal, naj se omeje pravice, katere med nami uživajo judje? Jaz menim, da bi vsi Vi gospodje v sveti jezi zavrnil z vso eneržijo tak predlog. Tudi jaz se z Vami vjemam, da jud mora uživati enake pravice s kristjanom. — A kar velja za jude, vsaj to bi moralo veljati tudi za Slovane, kateri so tukaj domači od prvega začetka. Slovan ne sme nositi jarma nobenega družega naroda, in ako Vaša politika meri na to, da s korenino izrujete slovanski živelj v tej deželi, v tem mestu, na krivem potu ste, dragi gospodje. Tako Vaše prizadevanje ne pelje drugam, nego v večni boj, kateri pa mora konečno uničiti prvi avstrijski trgovski emporij.

Slovani bili so za Trst od nekdanj živa potreba, jaz si ne morem misliti srečnega Trsta brez Slovanov; oni ostanejo vedno potrebni, Trst ne bode nikoli mogel napredovati brez njih; oni so tudi večina prebivalstva na Primorskem, katerega upravno središče je mesto Trst. To je poznano po vsi Avstriji in v geografiji, priznani za srednje šole, se učé, da je na Primorskem Slovanov 64%, Italijanov pa še ne 31%, in ta slovanska večina $\frac{2}{3}$ živi po svojih lastnih običajih in šegah, ona se spo-

znava in čuti kot narod in se toliko bolj zaveda, ker jej je znano, da so Slovani ne le na Primorskem, temuč tudi v vsej Avstriji v veliki večini in da jih podpirajo bratje, kateri prebivajo od bregov jadranskega morja do Spielfelda, pa od Triglava do Balkana. Tako močan narod se ne dá več podjarmiti od drugih, bodisi tudi močnejših in v kulturi uže sprednejših narodov. Kar se tiče Trsta, rekel sem uže, da Slovani so tukaj bili od nekdaj in da vedno ostanejo, ker Trst ni le popolnem obdan od Slovanov, temuč s slavizmom tudi napojene. Malo rodbin je v Trstu, katere ne bi imele slovanskih tradicij, kar nam najbolj pričajo imena nekaterih gospodov na levici te hiše in nekaterih drugih glavnih „tržaških mešetarjev“ za lahonstvo. Največo kupčijo ima Trst s slovanskim prebivalstvom v notranjih deželah in pa s Slovani na Balkanu; tudi je naravno, da se je Trst množil vedno le po Slovanih, to se godi še danes, in se bode godilo v še večji meri, ako bode Trst srečno napredoval in postane po novih naredbah bolj ozko vezan na notranjo Avstrijo, nego je bil dosedaj.

Kdor danes govori v Avstriji o zatiranju Slovanov, sovražnik je Avstriji; enak sklep je veljaven tudi gledé našega mesta. Ni dolgo, ko se je čitalo v panslavističnih ruskih listih, da je interesom panslavistične stranke bolje ugajalo, ko so bili v Avstriji na krmilu ustavoverci, nego jim ugaja sedanja sistema sporazumenja in pomirjenja Slovanov.

Iz tega pa je razvidno, da Avstrija, nasprotna razvoji in napredku Slovanov, v njej živečih, stavi v nevarnost lastno eksistencijo, kar je spoznala krona sama s tem, da je poklicala na krmilo spravljivo ministerstvo. Kar pa velja za Avstrijo v velikem, to velja tudi za Trst v malem. Mesto take komercialne važnosti bi ne smelo gojiti nekih političnih aspiracij; to mesto bi se temveč moralo vladati po najliberalnejših načelih, vzemši za izgled srečno in v prvi vrsti obrtno in trgovsko Švico. A da Trst napreduje na potu, katero je nastopil pred okolo 20 leti, to bi bilo za to mesto največa nesreča. —

Tržaški interesi so ozko vezani z onimi cele Avstrije, v sreči te države bi moral iskati tudi Trst svoje sreče, kedor pa hoče dobro Trstu, ne sme, kakor sem uže rekel, gojiti zgodovinskih predsodkov, vsled katerih ne bi smeli Slovani na Primorskem uživati enakih pravic z Italijani.

Nadaljevanje boja proti Slovanom gotovo ne bode koristilo ne mestu, ne Italijanom samim. Zarad tega pa menim, da bi bil čas, da nehajo neke spletke in da bi se začelo računati z realnimi činitelji. Še le potem je mogoče, da se začne doba miru in sprave med obema narodoma te dežele, kar pa zahteva pred vsem priznanje enakopravnosti slovenskemu narodu; ker le med enakopravnimi je mogoče odkritosrčno in trajno prijateljstvo.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Gorice 7. jan. (Izv. dopis.) Po dolgem lepem vremenu se nam zopet napravlja za dež in sneg. — Čast. g. Andrej Marušič, profesor iz verstva na naši gimnaziji, imenovan je za nadškofijskega nadzornika veronauka v ljudskih šolah. — Sinoči so bili priredili v gledišči veliko veselico, „akademijo“, katere dohodki so odločeni dobrodelnim namenom. V obče se je za uboge te praznike v našem mestu mnogo storilo; prosi se pa pri nas za ta del, kakor uže veste, samo v italijanščini, če tudi je dobro znano, da darovalci in podporniki se

nahajajo tudi med bogatimi Nemci in našim narodom. Slovenci ne poznajo one taktike, ki zabranjuje Lahom udeleževati se zabav, ki niso popolnem italijanske. — Prešlo leto so pristaši našega mestnega zastopa gospodarstvo poslednjega opisavali tako, kakor da bi se bilo vse poboljšalo in zboljšalo na to stran; v poslednjem „Corriere“-u pa prejšnji deželni glavar dr. pl. Pajer priobčuje posebno „poslano“, iz katerega je razvidno, da Lahi sami mestnemu zastopu in gospodarstvu vse one strani očitajo, katere so ob svojem času objektivni Nemci in sosebno tudi Slovenci javno obsojevali. Pa Lahi vse pretrpé, če jim le njih načelniki zvesti ostanejo v brezozirnem postopanju nasproti drugim narodnostim. V tem pogledu poprek nismo tukaj na boljšem, nego druge narodnosti v Trstu ali na pr. tudi na Dunaji. Zato bi bila toliko večja dolžnost slovenskih razumnikov našega mesta, da jo za naprej drugače zasuknejo, in to po oni poti, kakor smo jo konec leta 1883. opisali. Naše polit. društvo „Sloga“ bo imelo vendar zopet enkrat shod, t. j. napovedan je za 17. t. m. letni občni zbor. Med drugim naj bi se ta zbor ovedel, kaj mu je storiti za goriško mesto; naj sklene vendar, da se društveni odbor potrudi, kako je s slovenskimi otroci v Gorici, da dobijo tudi ti na mestne stroške šole v maternem jeziku. Statistika, statistika! Znano je, da polit. društvo „Briski jez“ je brezvspešno prosilo za posebno sodnijo v Brdih, da si je bila njegova peticija izvrstno utemeljena. Spletke naših nasprotnikov in pa morda nerazum in večja ali manja samopridnost lastnih slovenskih sinov so zakrivali, da je bila opravičena prošnja zavrnena. Tu ima naša „Sloga“ lepo priliko in nujno dolžnost, da pride tudi ona s svojo peticijo Bricem na pomoč. „Sloga“ bo imela vsaj nekaj več vpliva, da ji vsaj vzroke povedó, zakaj se branijo, sodnijo v Brdih Slovincem dati; potem bodo tudi rodoljubi vedeli, kako je treba stvar prijeti. Nikakor pa ni te točke izpuščati z dnevnega reda, kajti pozneje bo še veliko hujše, če zdaj zamudimo. Znano je dalje, da avstrijske kakoršne si bodi stavbe, zlasti pa železnice se delajo z močmi, kakor jih podjetniki svojevoljno odločujejo in zbirajo. Italijani prihajajo za naše železnice v največem številu, dobivajo najboljše zaslužke, v tem, ko morajo delavci avstrijskih narodnosti brez razločka, med temi tudi slovenski reveži in marljivi težaki daleč v tuje kraje hoditi tudi zunaj mej naše države. Ali bi ne bil čas, da se politična društva poprimejo te žalostne strani občega avstrijskega gospodarstva ter da s peticijami stopijo pred merodajne javne zastope, ki bi vladi naložili dolžnost, skrbeti najprej za zaslužek in kruh domačemu, to je, avstrijskemu delavskemu stanu? Za Primorsko bi bili taki sklepi še posebnega pomena, in tudi v Trstu bi ne imeli toliko irredentarskih rogoviležev, ko bi ne prihajal človeški material v mnogo tisočerm številu ravno v prvo trgovsko mesto našega cesarstva. Jaz vsaj menim, da bi tudi naša „Sloga“ lepo zaslugo imela, ko bi s peticijo v tem smislu stopila pred svet. Gospoda, posvetujte se te dni, da postane za občni zbor našega toliko zastalega polit. društva 17. dan t. m. srečen in plodovit za širše in ože meje naše domovine.

Iz Gorice. (Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici), kateremu je predsednik gosp. profesor Fr. Povše, objavlja sledeče letno poročilo. Drugi redni občni zbor je imelo društvo dne 24. decembra 1882.; odborovih sej je bilo v minulem društvenem letu 21; dne 3. februarja 1883. l. je priredilo društvo v Stabilevi spodnji dvorani veliko veselico, obsegajočo godbo, petje, srečkanje na dobitke in plesno zabavo; ta veselica je bila prav močno obiskovana in se je udeležilo mnogo odličnih gospodov viših krogov; dne 4. marca vršilo se je obhajanje obletnice ustanovitvenja društva s tiho sv. mašo pri sv.

V gospodarski odsek so voljeni gg.: P. Grasselli, K. Klun, dr. A. Jarc, dr. J. Poklukar, L. Robič, J. Tomšič, J. Vilhar, dr. Zupanec.

Gospod prvosednik P. Grasselli se sicer s prva brani predsedništvo prevzeti, češ, da je z raznimi drugimi posli preobložen in da potem za Matico ne more toliko storiti, kolikor je treba, da Matica napreduje. Ko mu pa g. odbornik Marn v imenu odborovem prigovarja in ga prosi, naj ostane prvosednik Matice, ker je v lanskem, osodepolnem letu jasno dovolj pokazal, da ima za ta posel sposobnosti, kakor malo kdo drugi, izjavi, da prevzame, če tudi nerad, še za eno leto predsedništvo Matice Slovenske.

Po predlogu odbornika g. Robiča sklene odbor, da je voljen, od kmetijske družbe v shrambo prevzeti vložno knjižico o novcih, nabranih za Costov spominek, ter pooblasti g. Robiča, da v tej zadevi stori, kar je potrebno.

Gosp. tajnik poroča, da se je od 20. novembra l. l. oglasilo 9 novih letnikov in dva ustanovnika.

Po predlogu gg. Senekoviča in Wiesthalerja sklene odbor, g. Cimpermanu na njegovo prošnjo prepustiti tudi še to leto tiskarske korekture, ako jih pisatelji ne prevzamejo sami, ter mu je za ta posel določil za tiskano pōlo 3 gold. nagrade, katera svota pa se ima potlej pisateljski nagradi odšteti.

Dva pisatelja, prof. Rutar in dr. Kos, ponujata odboru svoja spisa z ozirom na slovansko tisočletnico sv. Cirila in Metoda in po posredovanji g. Levca izroči prof. Rutar svoje vire dr. Kosu, ki hoče za Matico sestaviti spominsko knjigo o Cirilu in Metodu za leto 1885. Odbor vzame to ponudbo radostno na znanje ter prepusti književnemu odseku, da odboru stavi svoje predloge, kedar rokopis dojde.

Ravno tako se je odmenilo o ponujanem rokopisu „Slov. Stenografija“ g. A. Zupana. Dokler pa odbor rokopisov nima, ne more sklepati, jih li more sprejeti ali ne. Spis „eranski jeziki“ se pisatelju vrne, kajti odbor ga ne more izdati, ker bi večini društvenikov ne ugajal in ker bi tisek prouzročeval zaradi potrebnih posebnih črk ogromne stroške.

„Slovenske Flore“ II. del obeta gosp. pisatelj do 1. dne maja; odbor o njem do tlej ne more nič gotovega ukreniti.

Za urednika letošnjemu „letopisu“ se izvoli g. prof. Fr. Levca.

Gospodarski odsek nasvetuje, naj se odbor izreče za vpeljavo vodovoda v matičini hiši, kateremu nasvetu odbor enoglasno pritrdi. — Konečno se vratarici Novak dovoli 5 gold. kot novoletno darilo.

Politične stvari.

Govor mestnega svetovalca g. J. Nabergoja

v seji mestnega zbora tržaškega

18. dne meseca decembra.

(Dalje in konec.)

Kar pa zadeva načelo o poduku, gotovo se Vi, gospodje, vjemate z menoj in priznavate, da prvo pedagoško pravilo zahteva, da se mladina podučuje v maternem jeziku. Vi sami ste uže čestokrat slovesno protestovali proti ponemčevalni sistemi v državnih naših šolah, Vi ste še nedavno protestovali proti nemškim dopisom, katere pošiljajo mestnim uradom nekateri tukajšnji c. k. uradi. To je prav, Vi ste ravnali pravično; a ta pravica postane krivica v rokah tistega, kateri ne daje

svetu izgleda, da sam tudi spoštuje pravico drugih, in kakor hitro ne činite Slovanom prav tega, zoper kar se tožite nasproti vladi, pravica je v Vaših ustih pravi pravcati „paskvil“. Nič prav se ne prilega Vam terjatev, da mora vlada spoštovati Vaše narodne pravice, dokler Vi sami dajete vladi najlepši izgled, kako ni potreba spoštovati takih pravic.

Dobro znan pregovor pravi: „Kar ne želiš sebi, ne delaj bližnjemu“. In če priznate, kakor priznava ves svet, da je ta pregovor svet, Vi nimate ni vzroka, ni pravice pritoževati se zoper vlado, ako Vam ona dopisuje nemško, in to toliko časa, dokler ne daste magistratu kategoričnega povelja, da mora pisati slovenskim strankam v slovenskem jeziku, in to posebno v občenji s čisto slovensko okolico. Moč logike to od Vas zahteva.

Med Vami bodo tudi taki, ki pravijo: ako hočejo Slovenci slovenske šole v Trstu, naj si jih osnujejo sami. To, gospodje, je po vsem krivo, tudi Slovenci v mestu stanujoči, doprinašajo k stroškom občine na razne načine, in kjer nosijo bremena, tam bi morali uživati tudi pravice, in ena glavnih pravic je ona na poduk. — Dokazano pa je statistično, da v mestu živi najmanj 26.000 Slovanov in peticija, o kateri je govor, nosi podpise okoli 1400 očetov Slovanov, kateri očetje predstavljajo najmanj 4000 za ljudsko šolo godnih otrok. Zdaj pa vprašam: imajo ali ne ti očetje pravico, da tirjajo, da se njihovi otroci podučujejo v materinščini?

Zanikati bi mogel to avtokrat, dokler mu je na razpolaganje moč, a nikoli ne liberalec, ki se ponaša, da se bori pod zastavo svobode in pravice, kakor se s tem ponašate Vi, gospodje.

Da dokažemo še bolje, da slovanski element ni tako nov v Trstu, kakor bi nekateri tržaški zgodovinopisci radi svetu natvezali, dovolite, da Vas spominjam na one čase, ko je vladal osodo tržaškega mesta eden največjih državnikov, grof Stadion.

V tistem času, ko so avstrijska ljudstva pozdravljala z največim veseljem prve žarke svobode, se je v tržaških mestnih ljudskih šolah podučevalo slovensko in italijansko. Mnogo Tržačanov, tudi morda kak gospod v našem zboru, se še dobro spominja tistih zlatih časov, ko je Trst bil v pravem deviškem razvoji, ni treba torej, da bi se posebno trudil z dokazi za svojo trditev. Vprašam le: ali ni bilo morda izvrstno ono načelo, s tako energijo izvrševano po možu, čegar spomin je še danes svet vsakemu pravemu Tržačanu? Gotovo je bilo izvrstno in da bi med nami nehale neke strasti, neki čudni nazori, tudi danes bi večina naših mestnih očetov posnemala izgled velikega Stadiona, kar ni tudi prekinolo neskončne prepire, kateri gotovo ne pospešujejo blagostana našega sicer prekrasnega mesta.

Razun tega, čestiti gospodje, tudi šolska postava podpira in opravičuje pravične zahteve Slovanov v Trstu. Ta postava veli: kjer se nahaja zadostno število učencev katere koli avstrijske narodnosti, morajo kompetentne oblasti skrbeti za primerno število ljudskih šol in učiteljev, kateri znajo podučevati v maternem jeziku šolarjev. Po tej postavi torej imajo Slovenci v Trstu pravico do več slovenskih ljudskih šol, ker postava tudi govori, da na vsakega učitelja spada k večjemu po 80 učencev. A ne le ta zakon, tudi temeljna postava naše države v §. 19. jamči Slovanom pravico, da se njihova deca v šolah podučujejo v materinščini in da tudi uradi z njimi poslujejo v istem jeziku. Gospodje, postave so za to, da se državljani, v prvi vrsti pa uradi, po njih ravnajo, one ne smejo ostati le mrtva črka. Mi Slovani pa smo dolgo, dolgo trpeli; drugi narodi so nas tlačili, dokler ni zasijala zlata svoboda.

A med tem smo doletni postali, zavedamo se svojih narodnih pravic, katere tirjamo v imenu svobode in ve-

soljnega napredka, ni več mogoče, da bi Vi, ali drugi, še dalje kontumacirali Slované, in ako bi se Vi, čestiti gospodje, še tako upirali naši pravični zahtevi, mi Slovenci se tega ne bomo strašili in ne odstopimo od začete tega pota ter se bomo neprenehoma posluževali vseh postavnih sredstev, katera nam morejo pridobiti in zagotoviti uživanje naših svetih narodnih pravic. Prosim, da si dobro, prav dobro zapazite to, in po tem vravnate svoje postopanje. A ker je boljše, da se z lepo in prijateljsko poravnamo, in ker je dobro in potrebno, da enkrat neha večni prepir zaradi prava, katero je uže pripoznano po državni in naravni postavi, in katera pravica se med pravimi liberalnimi ljudmi umeje sama ob sebi, prav zaradi tega in v interesu naše skupne, prekrasne domovine priporočam vam gospodom, da ne glasujete za predlog delegacije, ki je diktat predsodka proti slovenskemu narodu, ampak da podpirate moj predlog, ki se glasi: Veleslavni mestni zbor naj sklene, da se peticija društva „Edinost“, oziroma 1429 očetov v Trstu (mestu) stanujočih, za osnovo slovenskih ljudskih šol v mestu izroči šolskemu odseku v prevdarek in poročilo. Da pa se ne boste mogli izgovarjati, da ne umejete peticije, akoravno sem gotov, da delegacija prav dobro pozna nje zadržaj, izročam tukaj gospodu županu avtentičen slovensk prevod, da s tem pade tudi vzrok delegacije, da ne umeje zadržaja peticije. V tem Vam torej pridem jaz nasproti, in se nadejam, da boste tudi Vi, gospodje, toliko dvorljivi ter pripoznate mojo uljudnost, katero, prosim, smatrajte samo za tako, ker ne odpovedujem se pravici, da morem vsak čas zahtevati od Vas, da sprejemate tudi slovenske prošnje.

Na Vas je tedaj boj ali mir, gospodje, volite! (Burni, več časa trajajoči „živio“- in „dobro“-klici, „živio Nabergoj!“ itd. na galeriji).

Naši dopisi.

Z Dunaja 14. jan. (Grozovitosti.) Mnogo zanimivega gradiva ponuja se mi danes, toda včasih pripetijo se dogodbe take, da same po sebi spodrinejo vse druge dogodbe.

Poprejšnji teden bila je na vrhuncu dnevnih dogodb velika naska tatvina v sosednji naši madjarski metropoli, kjer je bil tamošnji pošti pri oddajanju vkraden mal zaboj in v njem 240.000 gold. namenjen pošti dunajski.

Pretekli teden pa je zopet dunajsko mesto spravilo na dan hudodelstvo, kateremu je gledé grozovitosti težko najti podobnega: Ene vrste hudodelstev doprinal je nek Hugo Schenk, 35letni oženjen hudobnež, sin okrožne sodnije predsednika, nekaj časa trgovec s premogom v Pragi, potem došel je pred nekako 3 leti na Dunaj, kjer je neko prodajalko, mlado žensko z nekoliko premoženjem, z obljubo, da jo vzame v zakon, osleparil za nekaj sto goldinarjev in bil zato obsojen na 2 leti ječe, v kateri se mu je pa mnogo prizaneslo, ker je bil delj časa v oestrejem zaporu.

Pozneje dogodbe kažejo, da je hudodelniku ječa namesto poboljšati ga, služila celó v nasprotno, da se je tam pripravljaj še za vse bolj grozovita hudodelstva, pri katerih je računal pred vsem z lahkovernostjo krščenic, katere imajo prihranjenega nekoliko denarja in hrepene po zakonu.

Prva dogodba, katera je izbudila pozornost dunajske policije, zgodila se je meseca avgusta preteklega leta, ko je izginila 37letna kuharica Tereza Keterl, v službi pri baronu Buschmannu na dunajskem predmestju Josefstadt. Baron šel je za delj časa na potovanje in kuharica Keterl imela je samo varovati stanovanje in

malega peska, katerega je pri svojih daljnih potih prenašala v malem, nalašč za to napravljenem kofru. — Priletna Keterl, katera je imela v hranilnici blizo 1200 gold. prihranjenih, iskala si je ženina in to s pomočjo časnikov. — Za velikim številom družih snubačev oglasi se preteklo poletje mlad rumenolasi mož z rudečkasto brado, ljubeznjivega vedenja, rekel je, da je inženir in da ima mnogo posla. Takega ženina si kuharica Keterl nikdar ni pričakovala in zato je razumljivo, da je v taki „sreči“ slepo izpolnila vsako željo snubača. — „Peljiva se v lepo Solnogradsko“, jej reče, „in ker morebiti tam najdeva hišico, katero si kupiva, vzemi seboj svoj denar in druge dragocenosti, potem pa bo poroka. Kuharica stori vse to, vzame seboj tudi malega psička v kofru, pa — nazaj je ni bilo nikdar več. Ko se njen gospodar, baron, vrne s potovanja, najde stanovanje zaklenjeno; ko mu ključar odpre, bilo je po kuhinji in v enem delu stanovanja vse razmetano, kuharice in psa pa nikjer. Samo kofar za pesa našel se je prazen in popuščen v vagonu zahodne železnice med Dunajem in Lincom.

Enako je preteklo poletje, izginila je iz Dunaja 26letna hišina Josipina Timal in njena teta Katarina Timal, kateri je tudi z obljubo zakona speljal lep rumenolas ženin, in truplo umorjene Josipine Timal so našli v vodi blizo Bele cerkve na Moravskem, v Donavi pa so našli truplo, podobno njeni teti.

Tudi so našli blizo dunajskega Novega mesta na osamljenem kraju mlado žensko umorjeno, katera je bila v glavo vstreljena petkrat, ne da bi bilo mogoče izvedeti, kdo je ona, kdo njen morilec.

Zadnje dni preteklega leta pa so videli blizo Požuna na Ogerskem dva mlada gospoda in ž njima mlado, mestno oblečeno žensko; drugi dan pa so blizo tam pri Donavi našli veliko okrvavenega snega, las in iz obleke siloma iztrganih gumb, kakoršne imajo navadno mestno oblečene ženske na svojih oblačilih. — Ob enem pa je izginila iz Dunaja krščenica, katera je imela nekaj prihranjenih krajcarjev, in je tudi, kakor marsikatera, slepo tiščala v zakon. Tudi ona hvalila se je prijateljicam, kakošna sreča jo je doletela, da jo v zakon vzame lep rumenolas inženir.

S pomočjo teh sledov prepričala se je policija, da je prej ko ne vseh teh hudodelstev kriv omenjeni Hugo Schenk, iskala ga je neutrudljivo in pretekli teden prišla ga je na Dunaji, ko se je ravno vrnil z Linca z novo nevesto Josipino Eder, ki mu je sicer dala uže nekaj sto goldinarjev, pa jih je imela še mnogo več naloženih pri sorodnikih blizo Dunaja.

Hudodelec Schenk obstal je pri policiji uže na večer prvega dneva deloma svoja hudodelstva; pokazalo pa se je, da je imel pri grozovitem svojem početju vsaj dva pomočnika, mašinista Schlosareka, v čegar stanovanju so Schenka zasačili in pa svojega brata Karola Schenka, ki je uradniški sluga.

Gledé roparskega umora pri Požunu dokazano je, da sta ga kriva Hugo Schenk in pa Schlosarek, enako tudi pri umoru Timalovih, vse dalje spravila bode na dan sodnijska preiskava, kateri podá dunajska policija v resnici dragocenega gradiva.

Druga enako grozovita dogodba zgodila se je pretekli teden ob 5. uri popoldne na najbolj živi cesti dunajski, v Mariahilfer Hauptstrasse.

Tam ima bankier Eisert svojo menjalnico, in v omenjenem času prišla sta v menjalnico dva neznana človeka, katera sta govorila nemščino po dunajski, sta najprej njega smrtno ubila, potem učiteljico in enega 10letnega sinka Eisertovega, družega sinka pa sta koj do smrti ranila, in sta potem oropala blagajnico, ne da